

Sygn. akt **II AKa 62/14**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Olszewski (spr.)
Sędziowie:	SA Stanisław Stankiewicz SA Andrzej Wiśniewski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jorella Atraszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Apelacyjnej Grażyny Wilkanowskiej-Stawarczyk po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. sprawy

M. S.

oskarżonego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k.

z powodu apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 12 listopada 2013 r., sygn. akt II K 39/13

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy, uznając apelacje prokuratora i obrońcy oskarżonego za oczywiście bezzasadne,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. G. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych z VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

III. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

sygn. akt **II AKa 62/14**

UZASADNIENIE

M. S. został oskarżony o to, że:

w dniu 02 sierpnia 2011 roku w S., w mieszkaniu przy ul. (...), działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia Z. S., pięciokrotnie ugodził go nożem kuchennym o ostrzu 21 cm w okolice jamy brzusznej i klatki piersiowej, powodując u niego obrażenia ciała w postaci:

- rany klutej klatki piersiowej w linii środkowo-obojęzycznej po stronie lewej w 9 przestrzeni międzyżebrowej poprzecznej o długości 4 cm biegnąca ku dołowi i środkowi nie penetrującej do jam ciała,
 - rany klutej ściany jamy brzusznej ok. 3 cm powyżej lewego kolca biodrowego, skośniej długości 5 cm,
 - wypadnięcia pętli jelita cienkiego,
 - dwóch ran kłutych jelita cienkiego: wlotowej długości 1,5 cm i wylotowej długości 1 cm,
 - krwotoku wewnętrznego i wycieku treści jelitowej do jamy otrzewnowej,
 - drobnej rany skóry w podbrzuszu w linii środkowej ciała długości 7 mm,
 - drobnej rany skóry klatki piersiowej w rzucie mostka długości 5 mm,
 - rany ciętej przedramienia lewego drążącej przez ścianę klatki piersiowej przez przeponę do jamy brzusznej, powodując krwawienie wewnętrzne, które to obrażenia zagrażały bezpośrednio życiu pokrzywdzonego, przy czym do zgonu nie doszło
- z uwagi na udzielenie pomocy medycznej pokrzywdzonemu,

tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 12 listopada 2013 r., oskarżonego **M. S.** uznano za winnego tego, że w dniu 02 sierpnia 2011 roku w S., w mieszkaniu przy ul. (...), przekraczając granice obrony koniecznej, odpierając bezpośredni, bezprawny zamach polegający na uderzeniu go przez Z. S. pięściami po twarzy, zastosował sposób obrony niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu w ten sposób, że przewidując możliwość pozbawienia życia Z. S. i godząc się na to, pięciokrotnie ugodził go nożem kuchennym o ostrzu 21 cm w okolice jamy brzusznej i klatki piersiowej, powodując u niego obrażenia ciała w postaci:

- rany klutej klatki piersiowej w linii środkowo-obojęzycznej po stronie lewej w 9 przestrzeni międzyżebrowej poprzecznej o długości 4 cm biegnącej ku dołowi i środkowi nie penetrującej do jam ciała,
- rany klutej ściany jamy brzusznej ok. 3 cm powyżej lewego kolca biodrowego, skośniej długości 5 cm,
- wypadnięcia pętli jelita cienkiego,
- dwóch ran kłutych jelita cienkiego: wlotowej długości 1,5 cm i wylotowej długości 1 cm,
- krwotoku wewnętrznego i wycieku treści jelitowej do jamy otrzewnowej,
- drobnej rany skóry w podbrzuszu w linii środkowej ciała długości 7 mm,
- drobnej rany skóry klatki piersiowej w rzucie mostka długości 5 mm, powodującej krwawienie wewnętrzne,
- rany ciętej przedramienia lewego na powierzchni bocznej o długości ok. 4 cm, które to obrażenia zagrażały bezpośrednio życiu pokrzywdzonego, do zgonu którego nie doszło z uwagi na udzielenie pomocy medycznej, przy czym czynu tego dopuścił się, będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 27 lutego 2004 r., w sprawie o sygn. akt II K 757/03, m.in. za popełnione w warunkach ciągłego przestępstwa czyny z art. 245 k.k. w zw. z art. 12 k.k., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbył w ramach kary łącznej 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonej wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 04 lipca 2006 r., w sprawie o sygn. akt II K 48/06, w okresie od 2 marca 2005r. do 7 maja 2010 r.,

to jest zbrodni z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 25 § 2 k.k. i w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 25 § 2 k.k. w zw. z art. 60 § 1 i § 6 pkt 2 k.k., wymierzono oskarżonemu karę 6 (sześciu) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k., na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności, zaliczono okres tymczasowego aresztowania od dnia 02 sierpnia 2011 r. do 12 listopada 2013r..

Na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci noża kuchennego z rękojeścią brązową opisanego w wykazie dowodów rzeczowych nr 1/11 na karcie 148, pozycją 4, a na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zarządono zwrot dowodów rzeczowych opisanych w wykazie dowodów nr 1/11 zamieszczonym na karcie 148 - J. N. z poz. 1 i 5, M. S. z poz. 2 i Z. S. z poz. 3.

Nadto, zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. G. kwotę 4944,60 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w toku postępowania przygotowawczego i przed sądem I instancji, a na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973r. o opłatach w sprawach karnych, zwolniono oskarżonego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w całości, zaliczając wydatki poniesione w sprawie na rachunek Skarbu Państwa.

Powyższy wyrok zaskarżył obrońca oskarżonego.

Wyrokowi zarzucił:

„zgodnie z art. 438 pkt 1 k.p.k. obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. oraz art. 9 § 2 k.k. w zw. z art. 8 k.k., polegającą na ich niewłaściwym zastosowaniu, poprzez błędne przyjęcie, iż oskarżony M. S. działał umyślnie z zamiarem ewentualnym pozbawienia pokrzywdzonego Z. S. życia, chociaż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstawy do przyjęcia takiego ustalenia, natomiast pozwala na przyjęcie działania oskarżonego jako nieumyślnego, co w konsekwencji wyklucza możliwość spełnienia się fundamentalnej przesłanki popełnienia czynu zabronionego z art. 148 § 1 k.k. (także w formie usiłowania);

b) art. 25 § 2 k.k., polegającą na jego niewłaściwym zastosowaniu, poprzez błędne przyjęcie, iż oskarżony M. S. swoim zachowaniem przekroczył granicę obrony koniecznej dopuszczając się ekscesu intensywnego, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że podjęty sposób obrony miał charakter konieczny, usprawiedliwiony i uzasadniony okolicznościami bezpośredniego zamachu na oskarżonego, jakiego dopuścił się pokrzywdzony Z. S.; 2. zgodnie z art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 7 i 410 k.p.k., polegającą na nieoceniu w sposób kompleksowy i wyczerpujący całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności poprzez niemal całkowite pominięcie okoliczności związanych z istotnym dowodem rzeczowym, tj. drugim z zabezpieczonych na miejscu zdarzenia noży - nożem z czarną rękojeścią, co skutkowało obrazą przepisów postępowania, tj. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegającą na niezawarciu de facto w uzasadnieniu wyroku skazującego oceny wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów oraz błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia orzeczenia, a mającym wpływ na jego treść i polegającym na wadliwym uznaniu, że oskarżony działał w warunkach przekroczenia granic obrony koniecznej.”

Podnosząc powyższe zarzutu, skarżący wniósł o :

1. „wyeliminowanie z opisu czynu przepisaneemu oskarżonemu z punkcie I sentencji wyroku elementów związanych z wyczerpaniem znamion przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. i w konsekwencji wyeliminowanie z podstawy wyroku w/w przepisów;

2. uniewinnienie oskarżonego M. S. od popełnienia zarzucanego mu czynu na podstawie art. 25 § 1 k.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k.

ewentualnie (...) o:

3. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wlkp. do ponownego rozpoznania.”

Nadto oskarżony, w swoich licznych pismach kierowanych już po wydaniu wyżej opisanego wyroku, do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. , do prokuratora prowadzącego sprawę w postępowaniu przygotowawczym, a także do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie starał się wykazać, iż działał w ramach obrony koniecznej, a brat zaatakował go nie tylko rękami, ale także przy użyciu noża z czarną rękojeścią.

Powyższy wyrok zaskarżył także oskarżyciel publiczny, który zarzucił:

„błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść, a polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd ,że oskarżony działał w warunkach obrony koniecznej i przekroczył jej granice, co umożliwia Sądowi skorzystanie z dobrodziejstwa nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie art. 60 § 1 i 6 pkt 2 kk, mimo że okoliczności w jakich doszło do ugodzenia nożem, sposób zadania ciosów, ich ilość, użyte narzędzie oraz charakter obrażeń, które stwarzały bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, przemawiają przeciwko uznaniu działania przez oskarżonego w warunkach obrony koniecznej.”

Wskazując na taki zarzut, prokurator wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji”.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Obie apelacje okazały się bezzasadne, i to w stopniu oczywistym.

Rozpoznając sprawę po raz trzeci, Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie, a następnie – wszystkie istotne dowody ocenił. Zdaniem Sądu Apelacyjnego – ta ocena jest zgodna z zasadami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego, i korzysta z ochrony art. 7 k.p.k.

W pisemnym uzasadnieniu, sąd rozstrzygający przedstawił swój sposób rozumowania, co pozwala na jego pozytywną ocenę. Wbrew stanowisku obrońcy, sąd pierwszej instancji precyzyjnie ustalił jakim narzędziem posłużył się oskarżony, i w odpowiedni sposób to uzasadnił (por. str. 17-18 uzasadnienia, k. 1768 akt). Odniósł się też do kwestii ewentualnego użycia drugiego noża (z czarną rękojeścią), choć w tym zakresie nie dokonywał szczegółowej analizy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie budzi wątpliwości, że Z. S. zaatakował swojego brata rękami (pięściami) i nie posługiwał się w trakcie tego ataku nożem z czarną rączką. Wskazują na to nie tylko zeznania pokrzywdzonego i wyjaśnienia oskarżonego (aż do drugiego rozpoznania sprawy), ale przede wszystkim zeznania J. N. powiązane z zeznaniami interweniujących policjantów. To oskarżony, w miarę upływu czasu (rozpoznawania sprawy), starał się przedstawić działanie Z. S. w taki sposób, aby usprawiedliwić swoje zachowanie. Ale analiza dowodów dokonana przez sąd rozstrzygający, do której też odwołuje się Sąd Apelacyjny, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że Z. S., atakując brata, użył „gołych rąk”. Oskarżony w żaden sposób nie wytłumaczył zmiany swoich wyjaśnień. I nie chodzi tu tylko o obecne jego twierdzenia, iż Z. S. atakował go nożem, ale także o to, iż podawał wcześniej, że brat go dusił, a J. N. uderzyła go paterą w głowę.

Należy też pamiętać, że pokrzywdzony, w chwili zdarzenia był rozebrany i nie mógł mieć przy sobie noża z czarną rękojeścią. Przed zajściem Z. S.

(w przeciwieństwie do oskarżonego), nie wychodził z pokoju i nie mógł takiego noża przynieść. Powyższe oznacza, że Z. S. nie użył noża z czarną ręczką, oskarżony natomiast posłużył się nożem z drewnianą ręczką.

Natomiast stan nietrzeźwości uczestników zajścia nie pozwala na ustalenie, w którym momencie zostały naniesione na nóż z czarną ręczką ślady krwi M. S.. Gdyby przyjąć (a tak uczynił sąd rozstrzygający, zgodnie z art. 5 § 2 k.p.k.), że natychmiast po otrzymaniu kilku ciosów ręką – oskarżony zadał Z. S. pięć ciosów nożem z brązową ręczką, to z zasad logicznego myślenia wynika, że ewentualne ślady krwi na nożu z czarną ręczką powstały już po tym zdarzeniu (bo M. S. musiał krwawić). A więc tego noża nie mógł użyć pokrzywdzony. Nie można też wykluczyć, że opisane ślady powstały w innym czasie i okolicznościach.

Tak więc, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny dowodów, a na ich podstawie – właściwych ustaleń faktycznych.

Nie do przyjęcia jest sugestia apelacji obrońcy, iż M. S. działał nieumyślnie. Oskarżony nie tylko zadał kilka konkretnych ciosów w okolicę klatki piersiowej i brzucha, ale werbalnie prezentował swoje stanowisko. Z ustaleń sądu rozstrzygającego wynika jednoznacznie, że działanie oskarżonego było celowe.

Również zarzuty obu apelacji, zmierzające do wykazania, że oskarżony nie działał w ramach przekroczenia obrony koniecznej, nie zasługują na uwzględnienie. Rozważania sądu rozstrzygającego w tym zakresie są bardzo precyzyjne, poparte zostały też licznymi orzeczeniami w podobnych sprawach. Sąd Apelacyjny w pełni je aprobuje i do nich się odwołuje (vide str. 23-27 uzasadnienia, k. 1771-1173 akt).

Również orzeczona wobec M. S. kara nie razi swoją, ani surowością, ani łagodnością. Słusznie Sąd Okręgowy zastosował nadzwyczajne złagodzenie kary, gdyż to pokrzywdzony sprowokował zajście. Jednak orzeczenie zbyt niskiej kary wobec M. S. byłoby też nieuprawnione, skoro oskarżony był wielokrotnie karany, a jego działanie znacznie przekraczało dopuszczalne granice.

Tak więc, orzeczona kara 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności jest współmierna do stopnia zawinienia oskarżanego, uwzględnia zarówno wymogi prewencji ogólnej, jak i szczególnej.

A zatem i w tym zakresie, obie apelacje okazały się oczywiście bezzasadne.

Ponieważ oskarżony nie posiadał żadnych dochodów, ani majątku, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. został zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

Natomiast wynagrodzenie za obronę z urzędu w postępowaniu apelacyjnym zostało zasądzone na podstawie § 14 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) – tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 461.